

Realizacja polityk horyzontalnych

Zobowiązuje się Wykonawców do przestrzegania **Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027** wraz z Załącznikiem nr2 **Standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027**.

Zgodnie z wytycznymi prace budowlane i modernizacyjne muszą odbywać się zgodnie z Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2022 poz. 2240). Osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami powinny mieć możliwość korzystania z infrastruktury na równi z innymi.

Należy mieć na uwadze zapisy Wniosku z punktu **Zgodność projektu z zasadą zrównoważonego rozwoju** tj.

„Projekt w żadnym razie nie narusza zasady zrównoważonego rozwoju. Jest zgodny z jej istotą czyli zapewnieniem trwałej poprawy jakości życia współczesnych i przyszłych pokoleń poprzez kształtowanie właściwych proporcji między kapitałem ekonomicznym, ludzkim i przyrodniczym.

Projekt obejmuje poprawę dostępności osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej. Zaplanowane prace modernizacyjne realizowane będą przy wykorzystaniu materiałów przyjaznych środowisku.

W ramach zarządzania projektem planuje się wykorzystywanie elektronicznego obiegu dokumentów. Wprowadzanie niektórych spotkań on-line, co przyczynia się do zmniejszania presji na środowisko. Realizacja projektu odbywać się będzie z uwzględnieniem zasady minimalizacji odpadów i ich segregacji co także realizuje cele zasady DNSH.

Zaprojektowane działania uwzględniają potrzeby obecnego pokolenia bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.

Wszelkie działania będą realizowane z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego podejścia do użytkowania zasobów przyrody, przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony środowiska, w tym ich integralności i spójności.

(...)

3) Odpady komunalne, które powstaną w trakcie eksploatacji będą gromadzone w pojemnikach przystosowanych do tego celu i okresowo wywożone przez gminne służby komunalne na zorganizowane wysypisko śmieci.

4) Projektowane roboty budowlane nie będzie emitować szczególnie uciążliwych hałasów i wibracji wymagających dodatkowych środków zaradczych. Nie będzie również emitować

promieniowania i innych zakłóceń oraz wykorzystywane będą materiały spełniające wymagania przepisów w sprawie dopuszczalnych stężeń czynników szkodliwych dla zdrowia.

(...)

Przewiduje się jednak, że planowane modernizacje w (...) obiekcie ZWIR (...) będzie w fazie realizacji źródłem emisji hałasu, na skutek wykorzystania maszyn roboczych i transportu dostawczego. Inwestor oraz Wykonawca zadba o odpowiednią sprawność techniczną urządzeń i pojazdów budowlanych, aby jak najbardziej ograniczyć emisję hałasu. Zmiana klimatu akustycznego będzie miała charakter wyłącznie czasowy.

Nie przewiduje się zwiększonego oddziaływania akustycznego obiektów w fazie ich eksploatacji. Nie zachodzi konieczność dodatkowych działań mających na celu zapobieganie i ograniczanie emisji powstającego hałasu.

Realizacja projektu nie wprowadzi szczególnych zakłóceń ekologicznych w charakterystyce powierzchni ziemi, gleby.

W projekcie uwzględniono rozwiązania przestrzenne, funkcjonalne i techniczne, które wykazują ograniczenie i eliminację negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze oraz zdrowie ludzi i inne obiekty budowlane. Projekt zakłada także wykorzystanie materiałów o niskiej energii wbudowanej.

Zastosowane rozwiązania technologiczne i organizacyjne w pełni respektują przepisy dotyczące ochrony środowiska naturalnego.

Zadania w ramach przedmiotowego projektu nie są przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.”.

Należy mieć na uwadze zapisy Wniosku z punktu **Odporność na zmiany klimatu** tj.

„Na etapie przygotowania przedsięwzięcia Wnioskodawca planuje zadanie w oparciu o rozwiązania techniczne i technologiczne uwzględniające zapewnienie trwałości projektu i jego odporność na zmiany klimatu. W trakcie realizacji projektu wykorzystane zostaną technologie zapewniające odporność na ogień, burze, powodzie huragany i inne zjawiska atmosferyczne.

(...)

Dzięki zastosowanym technologiom zakłada się ograniczone zapotrzebowania na naprawy i modernizacje, co przyczynia się do wydłużenia żywotności zmodernizowanej infrastruktury i zakupionego wyposażenia a tym samym realizuje istotę gospodarki o obiegu zamkniętym.

Planowane do realizacji przedsięwzięcia nie stanowią przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W wyniku przeprowadzonych analiz uzyskano wiedzę, że projekt

pozostaje odporny na zmiany klimatu, a jego wpływ na środowisko naturalne, pozytywny. Za sprawą zmniejszenia zapotrzebowania na energię elektryczną, w ramach realizowanego projektu, oraz określeniu wysokich parametrów co do jakości i trwałości rozwiązań technicznych, opracowano kompleksowe rozwiązanie, dzięki któremu projekt wykaże się wysoką odpornością na zmiany klimatu, pozwoli na zmniejszenie zapotrzebowania na energię oraz pozwoli na zmniejszenie zanieczyszczeń w atmosferze obszaru oddziaływania projektu, co pozytywnie wpłynie na poziom życia ich mieszkańców.”.

Zgodność projektu z zasadą „nie czyni znaczącej szkody” środowisku tj. zasadą "Do No Significant Harm" (DNSH).

1.1. Łagodzenie zmian klimatu

„Wspólną cechą łączącą działania zgodnie z zasadą DNSH „nie czyni znaczącej szkody” środowisku jest pośrednie ograniczenie emisji gazów cieplarnianych wynikające z wykorzystania rozwiązań energooszczędnych.

Dokonując analizy wpływu projektu na klimat uwzględniono czynniki takie jak bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane przez przedsięwzięcie. Na etapie „realizacji projektu” nie przewiduje się emisji gazów cieplarnianych z uwagi na przyjętą technologię budowlaną, w ramach której większość maszyn i urządzeń będzie zasilane energią elektryczną. Na etapie eksploatacyjnym bezpośrednich znaczących emisji gazów cieplarnianych także się nie przewiduje, ponieważ źródłem ciepła dla budynków objętych projektem nadal będzie miejska sieć ciepłownicza, energia elektryczna dostarczana będzie z sieci elektroenergetycznej. Odpady komunalne związane z funkcjonowaniem powstałej infrastruktury gromadzone będą w wskazanych miejscach w szczelnych pojemnikach oraz odbierane przez odpowiednie służby miejskie.

Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych powodowane będą przez transport towarzyszący przedsięwzięciu. Na etapie „realizacji projektu” emisje związane będą z realizacją robót budowlanych oraz transportem materiałów. Będą jednak emisje to niewielkie i ograniczone czasowo. Pośrednich emisji gazów cieplarnianych związanych z zapotrzebowaniem na energię towarzyszące przedsięwzięciu nie stwierdza się.

Należy uznać, że działania przewidziane do realizacji w niniejszym projekcie nie powodują poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088.”.

1.2. Adaptacja do zmian klimatu

„Ze względu na specyfikę projektu znaczna część przewidzianych w nim zadań realizowana będzie wewnątrz budynków z założenia odpornych na obecne i prognozowane warunki klimatyczne. Niemniej jednak przewidziano rozwiązania, które w połączeniu ze skutkami zmian klimatycznych (mogących powodować np. przerwy w dostawach energii elektrycznej) pozwolą na bezpieczne korzystanie z powstałej infrastruktury.

(...)

Projekt jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju. Projektowane działania mają wpływ nie tylko na teraźniejszość ale także na przyszłość, którą kształtują i pozostawią po sobie dla następnych pokoleń, dlatego nie będą naruszać równowagi przyrodniczej i przestrzennej.

Wszelkie działania będą realizowane z uwzględnieniem potrzeb zachowania różnorodności biologicznej, zrównoważonego podejścia do użytkowania zasobów przyrody, przywrócenia i utrwalenia ładu przestrzennego oraz wymogów ochrony środowiska, w tym ich integralności i spójności:

Realizowany projekt będzie miał pozytywny wpływ na środowisko w związku z ograniczeniem zużycia energii a przez to pośrednim zmniejszeniem emisji gazów cieplarnianych w związku zastosowaniem energooszczędnych urządzeń.

(...)

Realizacja projektu w połączeniu ze skutkami zmian klimatycznych nie będzie wywierać niekorzystnego wpływu na otoczenie na każdym etapie cyklu życia projektu. Powstała w ramach projektu infrastruktura nie będzie emitować zanieczyszczeń gazowych, w tym zapachów oraz zanieczyszczeń pyłowych i płynnych ani szczególnych hałasów wibracji wymagających dodatkowych środków zaradczych. Nie będzie także emitować promieniowania i innych zakłóceń.

(...)

Ze względu na specyfikę projektu zmiany klimatu nie wpłynęły na miejsce jego realizacji, które jest wolne od zagrożeń powodziowych oraz osuwiskowych.

W związku z powyższym należy przyjąć, że realizacja projektu nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z celów środowiskowych.”.

1.3. Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich

„Dla całego zakresu rzeczowego objętego niniejszym projektem uzyskano deklarację organu odpowiedzialnego za gospodarkę wodną – deklaracja znak RZ.RZŚ.4911.69.2023.MS z dnia 25.08.2023, stwierdzająca że projekt nie pogarsza stanu jednolitej części wód ani nie uniemożliwia osiągnięcia dobrego stanu wód.”.

1.4. Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i ich recykling

„Dzięki zastosowanym technologiom zakłada się ograniczone zapotrzebowania na naprawy i modernizacje, co przyczynia się do wydłużenia żywotność zmodernizowanej infrastruktury i zakupionego wyposażenia a tym samym realizuje istotę gospodarki o obiegu zamkniętym.

W odniesieniu do efektywnego wykorzystania zasobów w ramach projektu przewidziano wodooszczędne baterie w łazienkach i sanitariatach.

(...)

Zaplanowane prace modernizacyjne realizowane będą przy wykorzystaniu materiałów przyjaznych środowisku. W ramach zarządzania projektem planuje się wykorzystywanie elektronicznego obiegu dokumentów. Wprowadzanie niektórych spotkań on-line, co przyczynia się do zmniejszania presji na środowisko. Realizacja projektu odbywać się będzie z uwzględnieniem zasady minimalizacji odpadów i ich segregacji co także realizuje cele zasady DNSH.

1.5. Zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola

„Projekt ze względu na swój charakter nie doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń zarówno do powietrza jak i wody oraz gleby. Po zakończeniu realizacji projektu objęte nim budynki nadal podłączone będą do systemów kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej, źródłem zaopatrzenia w wodę będzie nadal miejska sieć wodociągowa, zaś w ciepło miejska sieć ciepłownicza. Odpady komunalne związane z funkcjonowaniem powstałej infrastruktury gromadzone będą w wskazanych miejscach w szczelnych pojemnikach oraz odbierane przez odpowiednie służby miejskie.

(...)

Niniejszy projekt ze względu na swój zakres i specyfikę nie wymaga uzyskania pozwoleń emisyjnych.”.

1.6. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów; stosowanie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory² (dyrektywa siedliskowa); ocena oddziaływania na obszary Natura 2000

„Ze względu na specyfikę projektu, jego zakres projekt nie będzie szkodliwy dla dobrego stanu i odporności ekosystemów ani dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym siedlisk gatunków objętych zakresem zainteresowania Unii.

Miejscem realizacji projektu są głównie wnętrza pomieszczeń użytkowanych na co dzień (...)”.

2. Zgodność projektu z zasadą ostrożności, zasadą działania zapobiegawczego oraz zasadą naprawiania szkody w pierwszym rzędzie u źródła i zasadą „zanieczyszczający płaci”

„Realizacja projektu jest zgodna z zasadami wynikającymi z art. 191.ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Już podczas prac budowlanych i montażowych, wykonywanych w związku z realizacją projektu, wszystkie odpady będą gromadzone w sposób selektywny – co jest zgodne z zasadą naprawiania szkody u źródła. Prace budowlane prowadzone będą zgodnie z „zasadą przezorności”, tak aby nie doszło do zagrożenia dla środowiska naturalnego. Wszystkie materiały budowlane wykorzystywane na placu budowy gromadzone będą na paletach, zaś płyny w szczelnych pojemnikach. Za ewentualne szkody powstałe podczas budowy odpowiadać będzie Wykonawca, zaś Wnioskodawca poniesie koszty związane z usunięciem ewentualnej szkody w środowisku, powstałej na etapie eksploatacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”. Zasada „naprawiania szkód u źródła” rozumiana w odniesieniu do energochłonności przedsięwzięcia realizowana jest między innymi poprzez działania polegające na montażu oraz zakupie wyposażenia z rozwiązaniami energooszczędnymi (...)”.

Ponadto realizacja projektu przebiegać powinna zgodnie z **Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP)** i **Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych (KPON)** i odniesieniami w tym zakresie zawartymi we Wniosku o dofinansowanie przedmiotowego projektu tj.

„Ze względu na swój charakter projekt w pełni przyczynia się do realizacji zapisów KPP i KPON. Projekt w całości poświęcony jest poprawie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, osób starszych i osób ze szczególnymi potrzebami w przestrzeni publicznej w celu umożliwienia tym osobom korzystania ze swoich praw na równi z innym. Przedsięwzięcie nie prowadzi do dyskryminacji ze względu na płeć, rasę pochodzenie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną, religię czy światopogląd.

Projekt propaguje równość wobec prawa; zakaz wszelkiej dyskryminacji; poszanowanie różnorodności kulturowej, religijnej i językowej, równość płci, prawa dziecka; prawa osób starszych; integracja osób niepełnosprawnych.

Projekt jest zgodny z celem KPP to jest: promowanie, ochrona oraz umożliwienie wszystkim osobom niepełnosprawnym nieograniczonego korzystania z wszystkich fundamentalnych swobód i praw człowieka, oraz promowanie poszanowania dla ich godności osobistej osoby z długotrwałą

obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

Celem projektu jest poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób, które znajdują się w gorszym położeniu ze względu na niepełnosprawność czy wiek.

Ponadto Zespół realizujący projekt pracował będzie z poszanowaniem życia prywatnego i rodzinnego, co przejawia się umożliwieniu wykonywania pracy w trybie pracy zdalnej okazjonalnie, na wniosek pracownika złożony w postaci papierowej lub elektronicznej, w wymiarze nieprzekraczającym 24 dni w roku kalendarzowym. Zatem rodzice wychowujący dziecko do czwartego roku życia, rodzice lub opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, kobiety w ciąży- członkowie Zespołu będą mogli korzystać z pracy zdalnej oraz inni, którzy znajdą się incydentalnie w sytuacji tego wymagającej, o czym zapewnia Sekretarz Urzędu Miasta Rzeszowa.

(...)

Na terenie jednostki samorządu terytorialnego, która jest wnioskodawcą nie obowiązują dyskryminujące akty prawne przyjęte przez tę JST.

Projekt pozostaje w pełnej zgodności z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. i Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji (Zespół zarządzający projektem nie będzie otwarty na osoby z niepełnosprawnościami i nie będzie dyskryminował ze względu na płeć, rasę pochodzenie, niepełnosprawność, wiek, orientację seksualną, religię czy światopogląd, zakresu projektu (umożliwia wszystkim osobom niepełnosprawnym nieograniczonego korzystanie z wszystkich fundamentalnych swobód i praw człowieka, oraz promowanie poszanowania dla ich godności osobistej osoby z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami oraz Wnioskodawcy (nie obowiązują dyskryminujące akty prawne przyjęte przez tę JST a także Wnioskodawca dba o politykę równościową i niedyskryminację w żadnym aspekcie).”.